

ВСТУП

Беремо в руку камінь і кидаємо його в проточну воду. Навряд чи слід від цього буде добре видно. Буде невелика брижа там, де камінь вдариться об поверхню, а потім сплеск, ледь чутний за дзюркотом річки навколо. І все.

Киньте той самий камінь в озеро. Слід його буде не лише помітним, але й значно тривалішим. Камінь збурить спокійні води. Там, де камінь впаде у воду, з'явиться коло, а потім одразу ж і ще, й ще одне. Швидко ці брижі від одного сплеску розійдуться по всій дзеркальній поверхні води. Тільки досягаючи берега, вони спинятимуться та зникатимуть.

Якщо камінь падає в річку, річка сприймає його як чергову хвилю своєї й без того бурхливої течії. Нічого особливого. Нічого такого, з чим неможливо впоратися.

Якщо ж камінь падає в озеро — озеро вже більше ніколи не буде таким, як раніше.

Сорок років життя Елли Рубінштейн було стоячою водою — передбачуваною низкою звичок, потреб та вподобань. Хоча багато в чому воно було монотонним і банальним, та Еллі не здавалося нудним. Останні два десятки років кожне бажання, що в неї з'являлося, кожна людина, з якою вона заводила дружбу, та кожне рішення, яке вона ухвалювала, проходили відбір її шлюбом. Її чоловік, Девід, був успішним стоматологом, який багато працював і заробляв чимало грошей. Вона завжди знала, що між ними немає жодного глибинного зв'язку, але вважала, що емоційний зв'язок не такий уже й важливий для подружніх пар, особливо якщо йдеться про чоловіка та жінку, що вже так довго пробули у шлюбі. У подружньому житті є речі значно важливіші, ніж пристрасть і кохання, такі як розуміння, симпатія, співчуття, а ще та найбільш божественна дія, яку може здійснити людина, — прощення. Будь-що з цього важливіше

за любов. Якщо тільки ви не живете у романі чи в романтичному фільмі, де головні герої завжди надяскраві особистості, а кохання між ними — напевно легендарне.

Перелік пріоритетів Елли очолювали її діти. У них були прекрасна донька Джаннетт, що навчалася в коледжі, та близнюки-підлітки Орлі й Аві. А ще — дванадцятирічний золотистий ретривер Спіріт, що складав Еллі компанію на ранкових прогулянках та був її найбільш життєрадісним другом ще з цуценяти. Тепер він став старий, товстенький, геть глухий і майже сліпий. Час Спіріта спливав, але Елла вважала за краще думати, що він житиме вічно. Утім, такою вона була завжди. Ніколи не визнавала смерті будь-чого — звички, якогось періоду чи шлюбу, навіть коли кінець був просто перед нею, очевидний і неминучий.

Рубінштейни жили в Нортгемптоні, у штаті Массачусетс, у великому вікторіанському будинку. Його б не завадило підремонтувати, але все ж він був розкішний: із п'ятьма спальнями, трьома ванними кімнатами, блискучими дерев'яними підлогами, гаражем на три автомобілі, французькими дверима, а головне — з джакузі на відкритому повітрі. У них були страхування на випадок смерті, страхування автомобілів, пенсійні вклади, накопичувальні рахунки для оплати навчання, спільні банківські рахунки і ще дві престижні квартири на додаток до будинку, в якому жили, — одна в Бостоні, друга в Род-Айленді. Вони з Девідом важко працювали, щоб усього цього досягти. Великий будинок, повний дітей, вишуканих меблів та аромату домашніх пирогів, — комусь це може здатися кліше, але вони так собі уявляли ідеальне життя. Заснували свій шлюб на такому спільному баченні та досягли більшості, а може, й усіх своїх мрій.

На останній День святого Валентина чоловік подарував їй кулон із діамантом у формі серця та листівку, на якій було написано:

Кохана моя Елло,
жінко з тихою вдачею, щедрим серцем і янголь-
ським терпінням. Дякую, що приймаєш мене таким,
який я є. Дякую, що ти моя дружина.

Твій Девід

Елла не говорила цього Девідові, але вона читала ту його листівку, наче некролог. *«Ось таке про мене й напишуть, коли я помру»*, — думала вона. А якщо писатимуть щиро, то, може, додадуть ще й таке:

«Елла, все життя якої крутилося навколо її чоловіка та дітей, не знала жодних методів виживання, що допомагали б їй самотійно долати життєві труднощі. Вона була не з тих, хто забуває про обережність. Навіть щоб купити каву нового бренду, їй потрібно було докласти великих зусиль».

Ось чому ніхто, навіть сама Елла, не міг пояснити, що відбувається, коли вона подала на розлучення восени 2008 року, двадцять років проживши у шлюбі.

Але на те була причина: любов. Вони мешкали не в одному місті. Навіть не на одному континенті. Їх не лише розділяли багато кілометрів, вони ще й були різні, як день і ніч. Їхні життя виявилися такі несхожі, що їм, здавалося, неможливо буде взагалі перебувати поряд, не кажучи вже про те, щоб закохатися. Але це сталося. І сталося швидко — так швидко, що Елла не встигла навіть усвідомити, що відбувається, і зробити щось із цим — якщо з любов'ю взагалі можна щось зробити.

Любов увірвалася в життя Елли так несподівано й раптово, ніби нізвідки у спокійний ставок її життя жбурнули камінь.

ЕЛЛА

Нортгемптон, 17 травня 2008 ронц

Безтурботний пташиний спів лунав під вікном її кухні того свіжого весняного дня. Елла згодом стільки разів відтворювала цю сцену в уяві, що вона почала здаватися не частинкою минулого, а миттю, що досі триває десь у Всесвіті.

Ось вони сидять за столом, за пізнім суботнім сімейним обідом. Її чоловік накладає на тарілку смажені курячі ніжки — свою улюблену страву. Аві грає ножем і виделкою, ніби барабанными паличками, а його сестра-близнючка Орлі намагається порахувати, скільки чого вона може відкусити, щоб не порушити діету — 650 калорій на день. Джаннетт, першокурсниця розташованого неподалік коледжу «Маунт-Голіок», здавалася повністю заглибленою у власні думки, намазуючи вершковий сир на чергову скибочку хліба.

Ще за столом сиділа тітонька Естер, що привезла їм свій знаменитий мармуровий кекс і залишилася на обід. На Еллу чекало багато роботи, але вона була ще не готова встати з-за столу. Останнім часом спільні сімейні трапези бували не так часто, і вона вбачала в них чудову нагоду для близького спілкування.

— Естер, Елла вам уже повідомила гарну новину? — запитав раптом Девід. — Вона знайшла чудову роботу.

Хоча Елла й здобула освіту за спеціальністю «англійська література» й любила художні книги, та після закінчення коледжу не надто багато працювала в цій галузі. Хіба редагувала невеличкі тексти для жіночих журналів, відвідувала кілька книжкових клубів та іноді писала книжкові огляди для кількох місцевих газет. Ось і все. Колись вона прагнула стати видатним літературним критиком, але потім просто змирилася з фактом, що її життя поте-

кло іншим руслом і вона стала працьовитою домашньою господинею з трьома дітьми та нескінченною хатньою роботою.

Не те щоб вона скаржилася. Мати, дружина, вигульщиця собаки та економка — вона була добряче зайнята. Їй не обов'язково на додаток до всього цього бути ще й годувальницею. Хоча ніхто з подруг-феміністок із коледжу «Сміт» не схвалював її вибір, вона була задоволена життям безробітної мами і вдячна, що вони з чоловіком могли це собі дозволити. До того ж вона не забувала про свою пристрасть до книжок і все ще вважала себе невситимою читачкою.

Кілька років тому все почало змінюватися. Діти подорослішали й дали зрозуміти, що потребують її менше, ніж досі. Усвідомивши, що в неї стало забагато вільного часу, а проводити його нема з ким, Елла почала замислюватися над тим, щоб знайти роботу. Девід її підтримував, але, хоч вони й постійно говорили про це, ті можливості, що траплялися, її не надто цікавили. Коли ж їй таки щось припадало до смаку, потенційні роботодавці завжди шукали когось молодшого або більш досвідченого. Тож, боячись, що їй відмовлятимуть знову й знову, вона просто закрила цю тему.

І все ж у травні 2008 року всі перешкоди, що багато років заважали їй знайти роботу, несподівано зникли. За два тижні до свого сорокового дня народження вона стала співробітницею літературної агенції в Бостоні. Це місце для неї знайшов чоловік за допомогою котрогось зі своїх пацієнтів — або, можливо, котроїсь із коханок.

— Ой, та нічого цікавого, — квапливо пояснила Елла. — Я лише внутрішня рецензентка літературного агента, не повна зайнятість.

Але Девід, схоже, затявся переконати Еллу, що вона недооцінює свою нову роботу.

— Ну ж бо, розкажи їм, що це відома агенція, — закликав він, підштовхуючи її, а коли вона не послухалася, палко сам обстоював власне твердження. — Це престижне місце, Естер. Бачили б ви інших асистентів! Дівчата й хлопці, вчорашні випускники найкращих коледжів. Елла єдина повернулася на роботу після того, як багато років була домашньою господинею. Ну хіба вона не особлива?

Елла замислилася, чи не відчуває глибоко в душі її чоловік провину за те, що перешкоджав її кар'єрі, або за те, що зраджує її, — це були єдині два пояснення його ентузіазму, які спали їй на думку.

Усе ще всміхаючись, Девід завершив:

— Ось що я називаю «хуцпа». Ми всі нею пишаємося.

— Вона — справжня винагорода. І завжди нею була, — сказала тітка Естер таким проникливим голосом, ніби Елла покинула цей стіл і назавжди пішла від них.

Усі вони залюблено подивилися на неї. Навіть Аві не бовкнув нічого цинічного, а Орлі, здавалося, бодай раз замислилася про щось, крім власної зовнішності. Елла намагалася змусити себе насолоджуватися цим моментом доброти, але її охопило надзвичайне виснаження, якого досі не відчувала. Вона потайки молилася, щоб хтось змінив тему.

Напевно, Джаннетт, її старша дочка, почула молитву, бо раптом мовила:

— У мене теж є хороші новини.

Усі обличчя повернулися до неї, сповнені цікавості.

— Ми зі Скоттом вирішили одружитися, — оголосила Джаннетт. — Ой, я знаю, що ви зараз скажете! Що ми ще не закінчили коледж і все таке, але ви маєте зрозуміти, що ми обоє почуваємося готовими до наступного серйозного кроку.

За столом запала незатишна тиша, і все тепло, що огортало їх хвилину тому, випарувалося. Орлі та Аві байдуже

перезирнулися, а тітка Естер застигла, стискаючи рукою склянку яблучного соку. Девід відклав виделку, ніби в нього зник апетит, і, примружившись, подивився на Джаннетт своїми світло-карими очима з глибокими зморшками в кутках, що з'являються в людей, які часто усміхаються. Однак зараз він не усміхався. Губи зморщилися, ніби щойно ковтнув оцту.

— Ну круто! Я очікувала, що ви за мене порадієте, а натомість отримую отакий холод, — жалібно протягла Джаннетт.

— Ти щойно повідомила, що збираєшся заміж, — зауважив Девід так, ніби Джаннетт сама не знала, що сказала, і їй потрібно про це нагадати.

— Тату, я знаю, що це ніби ранувато, але днями Скотт зробив мені пропозицію, і я вже відповіла «так».

— Але чому? — запитала Елла.

З того, як Джаннетт на неї зиркнула, Елла зрозуміла, що це було зовсім не те питання, на яке очікувала дочка. Краще б її запитали «Коли?» або «Як?». Такі варіанти означали б, що вона може починати обирати весільну сукню. Питання «Чому?» — це була геть інша справа, і застало воно її зненацька.

— Мабуть, тому, що я його люблю, — відповіла Джаннетт трохи поблажливо.

— Люба, я маю на увазі, чому так поспішати? — наполегливо допитувалася Елла. — Ти вагітна, чи що?

Тітка Естер совалася в кріслі, на її застиглому обличчі було добре видно тугу. Вона витягла з кишені таблетку антациду й почала її жувати.

— Я стану дядечком, — гигикнув Аві.

Елла взяла Джаннетт за руку і ніжно стисла.

— Ти завжди можеш розповісти нам усю правду. Ти ж це знаєш, так? Ми будемо поряд із тобою, незважаючи ні на що.

— Мамо, будь ласка, припини, — огризнулася Джаннетт, висмикнувши руку. — Нічого я не вагітна. Мені аж ніяково.

— Я просто намагалася допомогти, — відповіла Елла спокійно. Спокій — це був той стан, якого їй останнім часом досягти було все складніше.

— Тобто образити мене. Очевидно, по-твоєму, єдина причина, з якої ми зі Скоттом можемо одружитися, — це якщо я залетіла! Тобі не спадало на думку, що я, можливо, ну от можливо, хочу вийти заміж за цього хлопця, тому що я його *люблю*? Ми *вже аж* вісім місяців зустрічаємося. Це викликало в Елли короткий смішок.

— О, так, ніби за вісім місяців можна зрозуміти характер чоловіка! Ми з твоїм батьком одружені майже двадцять років, і навіть *ми* не можемо стверджувати, що знаємо одне про одного все. Вісім місяців — це ніщо для взаємин!

— Богові знадобилося лише шість днів, щоб створити цілий Всесвіт, — зазначив з усмішкою Аві, але холодні погляди всіх за столом змусили його замовкнути.

Відчуваючи, що напруга зростає, Девід, не відводячи очей від старшої дочки, із замислено нахмуреними бровами промовив:

— Люба, твоя мама намагається сказати, що зустрічатися — це одне, а одружитися — зовсім інше.

— Але, тату, невже ти думаєш, що ми все життя будемо зустрічатися? — запитала Джаннетт.

Глибоко вдихнувши, Елла мовила:

— Якщо відверто, ми очікували, що ти знайдеш когось кращого. Ти занадто молода для серйозних стосунків.

— Знаєш, що я думаю, мамо? — сказала Джаннетт таким байдужим голосом, що його важко було впізнати. — Я думаю, що ти в мені бачиш відображення своїх власних страхів. Але те, що ти народила такою молодою, в моєму віці, не означає, що я скою таку саму помилку.

Елла яскраво почервоніла, ніби її вдарили по обличчю. Вона витягла з глибин пам'яті важку вагітність, яка закінчилася передчасним народженням Джаннетт. Коли донька була немовлям, а потім малою дитиною, на неї витрачалися всі сили Елли. Саме тому вона чекала шість років, перш ніж знову завагітніти.

— Любенька, ми були раді за тебе, коли ви зі Скоттом почали зустрічатися, — обережно промовив Девід, пробуючи зайти з іншого боку. — Він хороший хлопець. Але хто знає, як ви почуватиметеся, коли закінчите навчання? Тоді все може бути зовсім інакше.

Джаннетт злегка кивнула, вдаючи, ніби згодна з ним. Потім запитала:

— Це тому, що Скотт не єврей?

Девід закотив очі, ніби не вірячи в те, що почув. Він завжди пишався тим, який він відкритий до всіх культур батько, що уникає в своєму будинку будь-яких негативних зауважень щодо раси, релігії чи статі.

Але Джаннетт здавалася невблаганною. Повернувшись до матері, вона запитала:

— Ти можеш, дивлячись мені в очі, сказати, що в тебе були б усі ті самі заперечення, якби Скотт був молодим євреєм на ім'я Аарон?

Голос Джаннетт був сповнений гіркоти й сарказму, і Елла побоювалася, що в душі дочки їх іще більше.

— Любенька, я буду з тобою цілком чесна, хоч тобі це може й не сподобатись. Я знаю, як це чудово — бути молодим і закоханим. Повір, справді знаю. Але вийти заміж за когось із іншим походженням — це велика лотерея. І ми як твої батьки хочемо простежити, щоб ти все зробила правильно.

— А звідки ви знаєте, що ваше «правильно» буде правильним для мене?

Це питання трохи спантеличило Еллу. Вона зітхнула й потерла лоба, ніби в неї от-от могла початися мігрень.

— Я його кохаю, мамо. Це для тебе щось означає? Пригадуєш таке слово, чула його десь? Він змушує моє серце битися швидше. Я не можу жити без нього.

Елла почула власне гигикання. Вона не хотіла висміювати почуття дочки, але, мабуть, прозвучало це саме так. Жінка сама не могла зрозуміти, чому відчувається так знервовано. Вони вже сварилися з Джаннетт сотні разів, але сьогодні здавалося, ніби вона сперечається з чимось іншим, з чимось більшим.

— Мамо, ти ніколи не була закохана? — відповіла Джаннетт із легкою зневагою.

— Ой, та відчепись уже від мене! Досить літати у мріях, повернися до реальності, гаразд? Ти така... — Елла визирнула у вікно, намагаючись знайти достатньо драматичне слово, доки воно, зрештою, не спало їй на думку: — Романтична!

— Що поганого в тому, щоб бути романтичною? — ображено перепитала Джаннетт.

«А справді, що поганого в тому, щоб бути романтичною?» — замислилася Елла. Відколи це романтика так її дратує? Не здатна відповісти на запитання, що пульсували в її думках, вона провадила далі:

— Та годі вже, люба. В якому столітті ти живеш? Просто збagni це: жінки не виходять заміж за чоловіків, у яких закохані. Коли настає час, вони обирають хлопця, який буде хорошим батьком і надійним чоловіком. Любов — це лише солодке почуття, яке, з'явившись, неодмінно швидко зникає.

Договоривши це, Елла обернулася до свого чоловіка. Девід стиснув перед собою руки, повільно, ніби у воді, й дивився на неї так, ніби ніколи досі її не бачив.

— Я знаю, чому ти це робиш, — мовила Джаннетт. — Ти заздриш моєму щастю та моїй молодості. Хочеш зробити з мене нещасну домашню господиню. Прагнеш, щоб я стала тобою, мамо.

У Елли з'явилося дивне відчуття, ніби в неї в животі щось опустилося, ніби там застряг велетенський камінь. Вона — нещасна домашня господиня? Немолода мама в пастці невдалого шлюбу? Такою її бачать діти? І чоловік теж? А друзі та сусіди? Раптом їй здалося, що всі навколо потайки жаліють її, і ця підозра була такою болючою, що вона аж захлинулася.

— Тобі слід попросити в мами вибачення, — сказав Девід, обернувшись до Джаннетт із нахмуреним обличчям.

— Усе гаразд. Я не очікую вибачень, — пригнічено озвалась Елла.

Джаннетт ніби жартома загрозово зиркнула на матір. А тоді відсунула стілець, кинула серветку і вийшла з кухні. За хвилину Орлі та Аві мовчки зробили те ж саме, чи то виявляючи незвичну солідарність зі старшою сестрою, чи тому, що їм набридли ці дорослі розмови. Далі пішла й тітка Естер, бурмочучи якийсь погане виправдання та запекло жуючи останню таблетку антациду.

Девід із Еллою залишилися за столом, і між ними в повітрі зависла страшена ніяковість. Еллі було боляче через цю порожнечу, що жодним чином не пов'язана з Джаннетт або ще з кимось із їхніх дітей, — і вони обоє про це чудово знали.

Девід схопив виделку, яку перед тим відклав убік, і деякий час оглядав її.

— То я правильно зрозумів, що ти вийшла заміж не за чоловіка, якого кохала?

— Ой, благаю тебе. Я не це мала на увазі.

— То що ж ти мала на увазі? — запитав Девід, усе ще звертаючись до виделки. — Мені здавалося, що ти мене кохала, коли ми одружилися.

— Я тебе кохала, — мовила Елла, але не змогла стриматись і додала: — Тоді.

— То коли ти мене розлюбила? — байдуже поцікавився Девід.

Елла ошелешено подивилася на чоловіка, так наче вона ніколи досі не бачила власного відображення, а тепер піднесла дзеркало до обличчя. Чи розлюбила вона його? Вона ще ніколи не ставила собі такого питання. Хотіла відповісти, але їй забракувало не так сили, як слів. У глибині душі вона знала, що їм самим про себе слід турбуватися, а не про своїх дітей. Але натомість вони робили те, що їм обом вдавалося найкраще: дозволяли дням минати, віддавалися рутині, дивились, як час немично біжить повз.

Вона почала плакати, не в змозі стримати безупинний смуток, — ба навіть не помітила, як він став частиною неї самої. Девід відвернувся зі сповненим болем обличчям. Вони обоє знали, що він ненавидить бачити її сльози, так само як вона ненавидить плакати перед ним. На щастя, саме в цю мить задзвонив телефон, врятувавши їх.

Девід узяв слухавку.

— Добрий день... так, вона тут. Зачекайте, будь ласка.

Елла зібралася з силами й відповіла, намагаючись говорити веселим голосом:

— Так, це Елла.

— Вітаю, це Мішель. Вибачте, що турбую вас у вихідні, — почула вона голос молодої жінки. — Але Стів учора хотів, щоб я дізналася, як у вас справи, і я просто забула. Ви вже почали роботу з рукописом?

— Ой. — Елла зітхнула, аж тепер пригадавши про роботу, що чекала на неї.

Її перше завдання від літературної агенції — прочитати роман невідомого європейського автора. А потім вона мала написати на нього об'ємну рецензію.

— Скажіть, щоб він не хвилювався. Я вже почала читати, — збрехала Елла. Амбітна та наполеглива Мішель точно

була не з тих людей, яких варто розчаровувати першим своїм завданням.

— О, чудово! І як воно?

Елла замовкла, спантеличена, не знаючи, що сказати. Її нічогісінько не відомо було про той рукопис, крім того, що це був історичний роман, присвячений життю поета-містика Румі, котрого, як вона дізналася, називали «Шекспіром мусульманського світу».

— О, дуже... *містично*, — гикнула Елла, сподіваючись відбутися жартом.

Але Мішель була налаштована по-діловому.

— Так, — сухо сказала вона. — Послухайте, я думаю, що вам слід за нього взятися. Для написання рецензії на такий роман може знадобитися більше часу, ніж ви очікуєте...

Голос Мішель стихився, й зі слухавки долинуло віддалене бурмотіння. Елла уявила, як вона балансує між кількома справами водночас — перевіряє пошту, читає рецензію на одного зі своїх авторів, відкушує бутерброд із салатом і тунцем, фарбує нігті — і все це під час телефонної розмови.

— Ви ще тут? — запитала Мішель за хвилину.

— Тут.

— Добре. Послухайте, тут якийсь божевілля коїться. Мені треба бігти. Пам'ятайте лише, що дедлайн за три тижні.

— Я розумію, — різко сказала Елла, намагаючись, щоб її голос звучав якомога впевненіше. — І вкладуся в термін.

Правда полягала в тому, що Елла взагалі не знала, чи хоче оцінювати цей рукопис. Спочатку вона була напрочуд завзятою і впевненою в собі. Її захоплювала думка про те, щоб першою прочитати неопублікований роман невідомого автора й відіграти хоч і невеличку, але роль у його долі. Але тепер Елла не була впевнена, чи зможе зосередитися

на такій неістотній для її життя темі, як суфізм, і такому далекому часі, як тринадцяте століття.

Напевно, Мішель відчула її невпевненість.

— У вас якісь проблеми? — запитала вона. Не отримавши відповіді, заговорила наполегливіше. — Послухайте, ви можете мені довіритися.

Трохи помовчавши, Елла вирішила сказати правду.

— Просто я не впевнена, що я зараз у такому настрої, щоб зосередитися на історичному романі. Тобто мене цікавить Румі і все таке, але все ж ця тема мені чужа. Можливо, ви могли б дати мені інший роман — знаєте, щось таке, більш пов'язане зі мною.

— Це такий викривлений підхід, — відповіла Мішель. — Ви думаєте, що зможете краще працювати з книжками, про які щось знаєте? Зовсім ні! Ви ж не можете готувати до друку лише романи, дія яких відбувається в Массачусетсі, просто тому, що ви живете в цьому штаті, правда ж?

— Я не це мала на увазі... — сказала Елла й одразу ж усвідомила, що вже забагато сьогодні вимовляла це речення. Вона зиркнула на чоловіка, намагаючись зрозуміти, чи він теж це помітив, але вираз обличчя Девіда було важко розтлумачити.

— Нам найчастіше доводиться читати книжки, жодним чином не пов'язані з нашим життям. Це частина нашої роботи. Я саме цього тижня закінчила роботу з книгою іранки, яка раніше працювала в борделі в Тегерані і мусила втікати з країни. То невже я мала сказати їй, щоб вона надіслала свій рукопис до іранської агенції?

— Ні, звісно ні, — пробурмотіла Елла, почувуючись винною дурепою.

— Хіба знайомство людей із далекими країнами та культурами — це не одна з переваг гарної літератури?

— Так, звісно. Послухайте, забудьте, що я сказала. Рецензія буде на вашому столі ще до дедлайну, — визнала Елла

свою поразку, ненавидячи Мішель за те, що та розмовляла з нею, як із дурепою, і себе за те, що таке їй дозволила.

— Чудово, мені подобається ваш настрій, — підсунувала Мішель своїм мелодійним голосом. — Не зрозумійте мене неправильно, але, гадаю, вам варто пам'ятати, що десятки людей хотіли б отримати вашу роботу. І більшість із них майже вдвічі за вас молодші. Це має вас мотивувати.

Елла поклала слухавку й завважила, що Девід дивиться на неї з похмурим і напруженим обличчям. Він, здавалося, чекав, коли вони продовжать звідти, де зупинилися. Але їй більше не хотілося товкти воду в ступі про майбутнє їхньої дочки — ніби саме цим вони перш за все переймалися.

Згодом того ж дня вона була сама на веранді, сиділа у своєму улюбленому кріслі-гойдалці, милуючись оранжево-червоним нортгемптонським заходом сонця. Небо здавалося таким близьким і відкритим, наче до нього можна було доторкнутися. Її думки завмерли, ніби мозок утомився від усього цього шуму. Платежі за кредитною картою, нездорове харчування Орлі, низькі оцінки Аві, тітка Естер зі своїми ніякими кексами, все гірше здоров'я її собаки Спіріта, шлюбні плани Джаннетт, інтрижки чоловіка, відсутність кохання в її житті... Одне за одним вона замикала це все у маленькі ментальні скриньки.

Ось у такому настрої Елла дістала рукопис із упаковки і погойдала його на руці, ніби зважуючи. Назва роману була написана на обкладинці синім чорнилом: «*Солодке блюзнірство*».

Еллі сказали, що ніхто майже нічого не знає про автора — якогось А. З. Захару, що живе в Голландії. Його рукопис надійшов до літературної агенції з Амстердама

із листівкою всередині конверта. На її лицьовій стороні було зображення поля тюльпанів — сліпучо рожевих, жовтих і фіолетових, а на зворотному боці — записка витонченим почерком:

Шановний пане/пані!

Вітання з Амстердама. Історія, яку я вам надсилаю, розгортається у тринадцятому столітті в Коньї, в Анатолії. Але я щиро вірю, що вона актуальна для всіх країн, культур та століть.

Сподіваюся, що у вас знайдеться час прочитати «СОЛОДКЕ БЛЮЗНІРСТВО», історичний містичний роман про дивовижний зв'язок між Румі, найкращим поетом і найшанованішим духовним лідером в історії ісламу, і Шамсом Тебрізі, невідомим дервішем, життя якого було сповнене скандалів та сюрпризів.

Нехай любов завжди буде з вами, а ви — завжди оточені любов'ю.

А. З. Захара

Елла відчула, що саме ця листівка привернула інтерес літературного агента. Але Стів був не з тих людей, які мають час читати твори письменників-початківців. Тож він передав пакунок своїй асистентці Мішель, а та — своїй новій асистентці. Ось як «Солодке блюзнірство» опинилося в Елли.

Вона навіть не підозрювала, що це — не просто собі книжка, а *та* книжка, яка змінить її життя. І доки Елла читатиме — її власне життя буде переписане.

Елла розгорнула першу сторінку. Там була ремарка про автора.

А. З. Захара живе в Амстердамі зі своїми книжками, котами та черепахами, коли не подорожує по світу.

«Солодке блюзнірство» — його перший роман і, найімовірніше, останній. Він не планує ставати романістом і написав цю книжку виключно через власне захоплення та любов до видатного філософа, містика й поета Румі та його любого сонця Шамса Тебрізі.

Її погляд ковзнув униз по сторінці. І там Елла прочитала те, що здалося їй напрочуд знайомим:

Бо, незважаючи на те, що кажуть деякі люди, любов — це не лише солодке почуття, яке, з'явившись, неодмінно швидко зникає.

У неї аж щелепа відпала, коли вона усвідомила, що це — точне заперечення слів, які вона сьогодні сказала своїй доньці на кухні. Якусь мить жінка стояла, завмерши, й здригалася від думки, що якісь таємничі сили у Всесвіті, чи цей письменник, ким би він там не був, шпигують за нею. Можливо, він написав цю книжку, знаючи заздалегідь, яка людина читатиме її першою.

Цей письменник уявляв саме її як свого читача. Сама не розуміючи чому, Елла вважала цю думку водночас тривою і захопливою.

Багато в чому двадцять перше століття не надто вже й відрізняється від тринадцятого. Обидва вони залишаться в історії як часи безпрецедентних релігійних зіткнень, культурних непорозумінь та загального почуття невпевненості й страху перед Іншим. У такі часи потреба в любові стає більшою, ніж будь-коли.

Раптом вітер дмухнув у її бік, прохолодний і сильний, розкидаючи листя на ганку. Прекрасне сонце спустилося за обрій, і повітря здавалося тепер тьмяним і безрадісним.

Бо любов — це сама суть і мета життя. Як нагадає нам Румі, вона вражає всіх, також і тих, хто цурається любові, — навіть тих, хто вважає слово «романтичний» осудливим.

Елла була така ошелешена, ніби прочитала: *«Любов вражає всіх, навіть домашню господиню середнього віку з Нортгемптона на ім'я Елла Рубінштейн»*.

Нутром вона чула, що треба відкласти рукопис, зайти до будинку, зателефонувати Мішель і сказати, що вона не може написати рецензію на цей роман. Натомість Елла глибоко зітхнула, перегорнула сторінку й почала читати.